

SMERNICE INSARAG ZA PRIPRAVO IN IZVEDBO MEDNARODNIH REŠEVALNIH DEJAVNOSTI KOT KLJUČNI ELEMENT MEHANIZMA ZDRUŽENIH NARODOV ZA POMOČ OB NESREČAH

INSARAG Guidelines for the preparation and execution of international rescue activities as a key element of the United Nations mechanism for disaster assistance

Domen Torkar* UDK 341.123.04:614.8

Povzetek Abstract

Organizacija združenih narodov (OZN) zagotavlja celovit sistem za podporo in izvedbo usklajevanja mednarodne reševalne in humanitarne pomoči ob naravnih ali drugih nesrečah, ko država ni zmožna sama izvajati reševalne in druge pomoči prizadetim ljudem in je za pomoč zaprosila druge države. Ob razvoju drugih mehanizmov za usklajevanje mednarodne pomoči v Evropski uniji, zvezi NATO in v mnogih nevladnih organizacijah (Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmesca ipd), OZN še vedno opravlja najpomembnejše usklajevalne naloge ob nesrečah predvsem v državah v razvoju. Eno izmed orodij OZN za povečanje učinkovitosti mednarodne reševalne pomoči so smernice INSARAG, ki povečujejo usklajenost in učinkovitost delovanja različnih reševalnih enot, ki izvajajo reševalne dejavnosti v drugi državi.

The United Nations provides an integral system of support and implementation of coordinated international rescue and humanitarian assistance in the event of natural or other disasters, when a country cannot provide rescue and other assistance to affected people on its own and requests the help of other countries. Together with the development of other mechanisms for coordinating international assistance in the European Union, NATO and in many non-governmental organisations (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies etc.) the UN still performs the most important coordination role during disasters, above all in developing countries. One of the UN tools for increasing the effectiveness of international rescue assistance is the INSARAG Guidelines, which improve the coordination and effectiveness of the activities of different rescue units performing rescue activities in another country.

Uvod

Vsaka večja naravna ali druga nesreča je povezana s povečanjem nujnih potreb in dejavnosti, s spremenjenimi prednostnimi nalogami v družbi, poškodovanimi komunikacijskimi zvezami ter s poškodovano cestno in drugo infrastrukturo. Poleg delovanja rednih reševalnih služb, ki se vsakodnevno spopadajo z omenjenimi izzivi, je pri delovanju ob večji nesreči pomembno predvsem usklajevanje različnih reševalnih služb. Predpogoj za učinkovito delovanje ob takem dogodku je predvsem sposobnost

* Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, domen.torkar@urszr.si

skupnega delovanja, ki vključuje poznavanje drugih reševalnih služb, poznavanje opreme, poznavanje posebnosti drugih enot itd. Potreba po usklajevanju se pokaže ob večji nesreči, ko država s svojimi viri ni zmožna opraviti vseh dejavnosti in za pomoč zaprosi mednarodno skupnost.

Države so že v preteklosti nudile pomoč drugim državam ob večjih nesrečah. V začetku devetdesetih let je mednarodna skupnost spoznala, da je za učinkovito mednarodno pomoč reševalnih enot potrebna dobra usklajenost celotne dejavnosti.

V svojem prispevku bom predstavil dejavnost Združenih narodov (OZN), ki so razvili mehanizem za usklajevanje mednarodne reševalne dejavnosti. Ta mehanizem sestavljajo različne institucije znotraj OZN in se udejanja predvsem skozi različna orodja in postopke za pripravo in izvedbo učinkovitega mednarodnega odziva državi, ki je zaprosila za pomoč. Med najpomembnejšimi orodji za povečevanje učinkovitosti reševalne dejavnosti so smernice in metodologija INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group – Mednarodna svetovalna skupina za iskanje in reševanje), ki predstavljajo napisana priporočila za organiziranje, opremljanje, usposabljanje in delovanje enot za iskanje in reševanje v urbanih okoljih v drugi državi. Mehanizem OZN je kljub razvoju drugih mednarodnih organizacij s svojimi mehanizmi pomoči najpomembnejši in najizkušenejši, predvsem v državah tretjega sveta. Prav zato druge mednarodne organizacije (EU, NATO, Mednarodna federacija društev Rdečega Križa in Rdečega polmesca – IFRC in druge regionalne organizacije) pri svoji dejavnosti na tem področju uporabljajo smernice INSARAG ter druga orodja in informacije.

Sistem Organizacije združenih narodov za pomoč ob nesrečah

OZN ima razvit celovit sistem odziva ob velikih nesrečah. Prav tako OZN izvaja različne projekte in programe, s ciljem zmanjšanja števila nesreč in števila prizadetega prebivalstva (International Decade for Natural Disaster Reduction 1990–2000, International Strategy for Disaster Reduction – ISDR, Humanitarian Reform Initiative ...). Mehanizem OZN za pomoč ob nesrečah se je pričel pospešeno razvijati po izkušnjah pri mednarodni reševalni dejavnosti ob potresu v Armeniji leta 1988. Ta dejavnost OZN temelji na Resoluciji Generalne skupščine OZN št. 46/182 iz leta 1991 o učinkovitejšem usklajevanju humanitarne pomoči znotraj sistema OZN. Resolucija predpisuje temelje današnje organiziranosti in splošna načela mednarodne reševalne in humanitarne pomoči.

Glavna načela nudenja mednarodne reševalne in humanitarne pomoči so:

- vsaka država je zase odgovorna in glavna pri reševalnih dejavnostih in odpravljanju posledic naravne ali druge nesreče;
- nevtralnost, humanost in nepristranskost;

Mednarodna reševalna in humanitarna pomoč

Reševalna pomoč obsega ukrepe in postopke za reševanje ljudi, katerih življenje ali zdravje je ogroženo. Ob večjih naravnih ali drugih nesrečah večino reševalnih aktivnosti opravijo lokalne reševalne službe s pomočjo preživelih prebivalcev. Mednarodna reševalna pomoč je dejavnost reševalnih enot drugih držav, ki na prizadetem območju podpirajo dejavnost lokalnih služb. Tak mednarodni odziv mora biti zelo hiter, da je še smiseln. Nadaljnje dejavnosti po nesreči so zagotavljanje osnovnih pogojev za preživetje, kot so zagotavljanje vode in hrane, nastanitve, zdravniške pomoči, najnujnejših finančnih sredstev ipd. Obe dejavnosti skupaj v delovanju OZN lahko opredelimo kot humanitarno pomoč. Ta se nato lahko nadaljuje v fazo obnove in podpore za dolgoročnejši razvoj prizadetega območja. Seveda lahko humanitarno dejavnost opišemo tudi širše kot vsakovrstno dejavnost pred in po nesreči in v drugih kriznih situacijah, ki prebivalcem olajšuje življenje.

- spoštovanje suverenosti, ozemeljske celovitosti in nacionalne enotnosti posamezne države;
- humanitarna pomoč se lahko zagotavlja samo s privolitvijo prizadete države in načelno na podlagi zaprosila prizadete države. (vir: www.ochaonline.un.org)

Resolucija je vzpostavila vlogo glavnega koordinatorja humanitarnih zadev in pomoči (Emergency Relief Coordinator – ERC). Funkcija je združila dotedanje vloge mnogih služb OZN in posameznih visokih predstavnikov OZN. Vlogo tega usklajevalca izvaja generalni podsekretar za humanitarne zadeve (Under Secretary General for Humanitarian Affairs), ki ga imenuje generalni sekretar OZN. Podsekretar je glavni svetovalc za humanitarno politiko ter glavni koordinator humanitarne zadeve. Njegovo področje je tesno odvisno od sodelovanja z operativnimi agencijami in službami OZN (UNICEF – Mednarodni sklad za pomoč otrokom, UNHCR – Visoki sekretariat Združenih narodov za begunce, UNDP – Razvojni program Združenih narodov, WFP – Svetovni program za hrano), z nevladnimi organizacijami, z vladami držav in drugimi reševalnimi in humanitarnimi organizacijami. Generalnemu sekretarju OZN svetuje ob nesrečah in v drugih kriznih razmerah. Velik del svojih nalog izvaja preko Urada OZN za usklajevanje humanitarne dejavnosti (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – UN OCHA). Podsekretar je predsednik tudi Stalnemu medagencijskemu odboru za humanitarne zadeve (Inter-Agency Standing Committee – IASC), ki je namenjen usklajevanju različnih humanitarnih politik in organizacij na najvišji ravni. V začetku leta 2007 je generalni sekretar OZN Ban Ki-Moon zamenjal dotedanjega podsekretarja za humanitarne zadeve. Norvežana Jana Egeland je nadomestil sir John Holmes, diplomat iz Velike Britanije.

Urad OZN za usklajevanje humanitarne dejavnosti (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – UN OCHA)

Poslanstvo Urada OZN za usklajevanje humanitarne dejavnosti – UN OCHA je izvedba in usklajevanje učinkovite humanitarne dejavnosti v sodelovanju z nacionalnimi in mednarodnimi akterji z namenom:

- lajšati človeško trpljenje ob nesrečah in izrednih dogodkih;
- zagovarjati pravice ljudi v stiski;
- podpirati pripravljenost in preprečevanje nesreč ter
- pospeševati trajnostne rešitve. (vir: www.ochaonline.un.org)

Na podlagi Resolucije GS OZN 46/182 je bil leta 1992 ustanovljen Oddelek za humanitarne zadeve (Department of Humanitarian Affairs – DHA). Namen DHA je bila podpora podsekretarju s sedežem v New Yorku in Ženevi. Z reformo leta 1998 se je DHA reorganizirala in preimenovala v Urad OZN za usklajevanje humanitarne dejavnosti – UN OCHA. Delo organa se je razširilo tudi na usklajevanje mednarodnega humanitarnega odziva v nesreči in krizi, razvoj politik in razširjanje humanitarnih dejavnosti.

Naloga OCHA je predvsem zagotavljati večjo usklajenost operativnih agencij in organizacij, ki si prizadevajo zagoto-

Usklajevanje (oz. koordinacija) humanitarne dejavnosti (ki v terminologiji OZN pomeni reševanje in zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje prizadetega prebivalstva) pomeni upravljanje medsebojno odvisnih dejavnosti in temelji na prepričanju, da povezan in usklajen pristop pri ukrepanju ob nesreči ali humanitarni krizi povečuje koristi in zmanjšuje možne dodatne nevarnosti. Cilj usklajevanja je povečati učinek vse pomoči in doseči dodano vrednost v primerjavi s posamičnimi pristopi.

Slika 1. Usklajevanje na terenu (foto: D. Torkar)

Figure 1. Coordination in the field (photo: D. Torkar)

viti reševalno in humanitarno pomoč, kjer je to potrebno. OCHA nudi podporo podsekretarju pri zagotavljanju povezanosti reševalnih in drugih humanitarnih dejavnosti na terenu. OCHA podpira delovanje podsekretarja pri pripravi ocene stanja posamezne pripravljenosti ali situacije po nesreči, pri pripravi načrtov ukrepanja in pri oblikovanju humanitarnih programov. OCHA zagotavlja odziv ob nesreči ali humanitarni krizi in podpira informacijske sisteme za povečevanje učinkovitosti odziva in ima vzpostavljen sistem takojšnjega odziva ob večji nesreči ali humanitarni krizi. Sistem zajema 24-urni monitoring in sistem aktiviranja predhodno imenovanih strokovnjakov.

Organiziranost UN OCHA

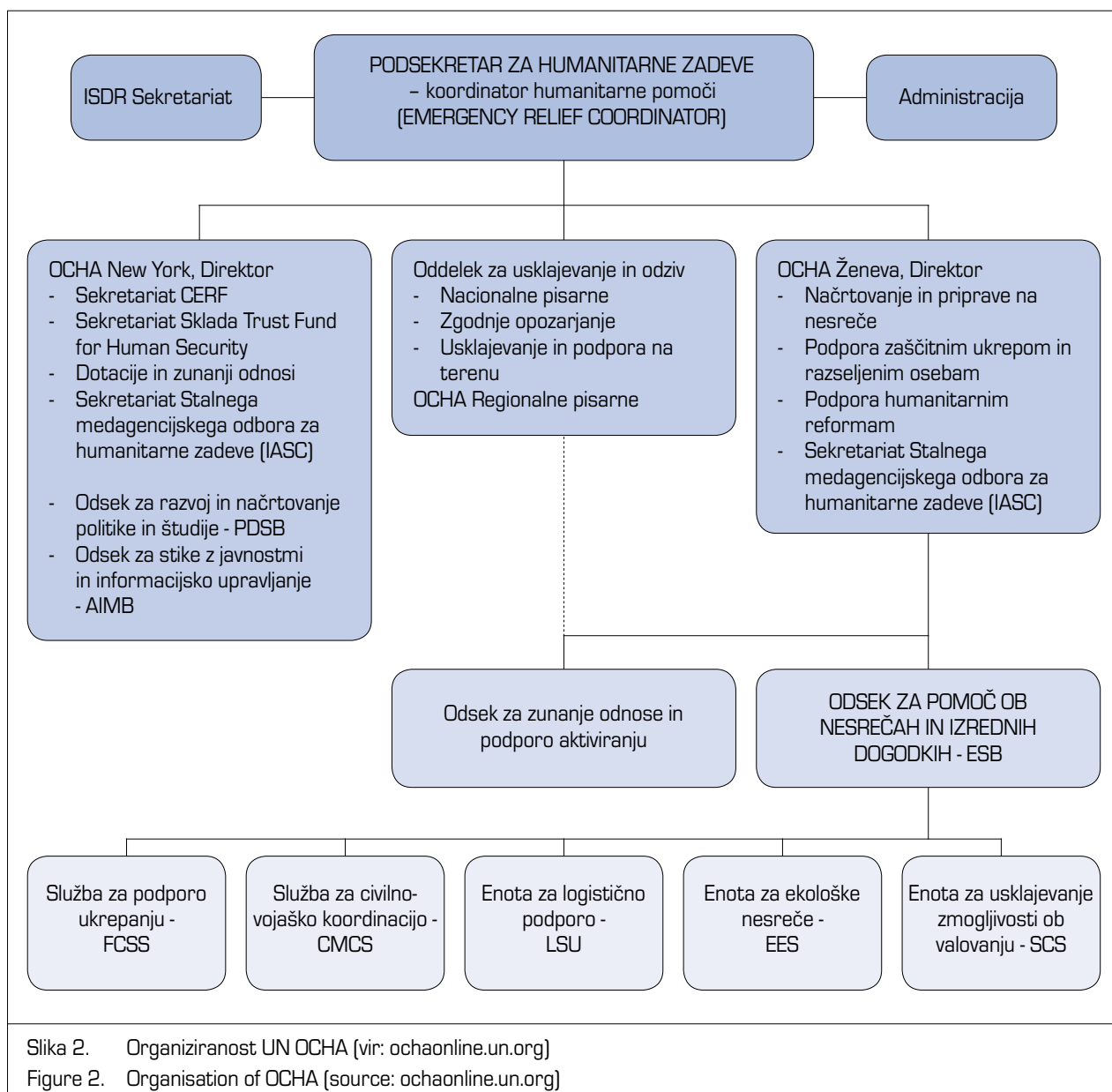
OCHA je prostorsko in organizacijsko razdeljena na del, ki ima sedež v New Yorku, in na del s sedežem v Ženevi. Organizacijski del s sedežem v New Yorku se ukvarja predvsem s političnimi vprašanji, humanitarno diplomacijo, zbiranjem sredstev, informacijskim upravljanjem, z raziskovalno dejavnostjo in s sodelovanjem med posameznimi organi in programi OZN. Drugi del s sedežem v Ženevi se ukvarja predvsem z operativnim delovanjem ob nesrečah in krizah.

Odsek za pomoč ob nesrečah in izrednih dogodkih (Emergency Service Branch – ESB) je nastal po reorganizaciji Odseka za pomoč ob nesrečah (Disaster Response Branch – DRB). ESB je odgovoren za razvoj, mobilizacijo in usklajevanje aktiviranja mednarodnega sistema za takojšnjo pomoč državam, ki jih je prizadela naravna ali druga nesreča. Odsek upravlja pet glavnih sektorjev. Ti so: Služba za podporo ukrepanju (Field coordination Support Service – FCSS), Služba za civilno-vojaško koordinacijo (Civil-Military Coordination Service – FMCS), Enota za logistično podporo (Logistics Support Unit – LSU), Enota za ekološke nesreče (Environmental Emergencies Section – EES) in Enota za usklajevanje zmogljivosti ob valovanju (Surge Capacity Section – SCS).

Služba za podporo ukrepanju – FCSS je bila ustanovljen leta 1996. Njen glavni namen je zagotavljati delovanje razpoložljivih zmogljivosti za takojšnje ukrepanje ob večji naravni ali drugi nesreči. FCSS zagotavlja delovanje skupin UNDAC (United Nations Disaster Assessment and Coordination) in skupine INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group), kot eno izmed najpomembnejših orodij OZN za hitro in učinkovito delovanje mednarodnega sistema na prizadetem območju.

Orodja OCHA za usklajevanje pomoči ob nesreči

Za zagotavljanje hitrega in učinkovitega delovanja ob nesreči je OCHA skupaj s zunanjimi partnerji razvila nekaj t.i. orodij za doseganje tega cilja. Ta orodja so strokov-

njaki, službe, sistemi in postopki za povečanje učinkovitosti človekoljubne pomoči. Najpomembnejša orodja so: skupine UNDAC (United Nations Disaster Assessment and Coordination), sistem INSARAG, OSOCC, Virtual OSOCC, ReliefWeb in še nekatera druga orodja in službe, ki jih v članku ne obravnavam.

Skupina UNDAC (United Nations Disaster Assessment and Coordination – skupina OZN za ocenitev in koordinacijo ob nesrečah) je vnaprej organizirana in usposobljena skupina strokovnjakov za ocenitev posledic nesreče in izvajanja usklajevanja mednarodne pomoči. Strokovnjake imenujejo posamezne države, OCHA ali posamezne agencije OZN in so v stalni pripravljenosti za takojšnje aktiviranje, kadar je to potrebno. Vseh strokovnjakov v skupini UNDAC je bilo v začetku 2007. leta 214 iz 65 držav.

Na podlagi zaprosila prizadete države za pomoč so strokovnjaki v skupinah UNDAC lahko aktivirani v nekaj urah.

Aktiviranje in informacijsko podporo izvaja FCSS, ki pri izbiri primernih članov skupine za posamezno nesrečo upošteva geografsko oddaljenost, strokovno poznavanje vrste nesreče in trenutno dosegljivost posameznih članov skupin. Po prihodu na prizadeto območje skupina prične ocenjevati stanje po nesreči in potrebe lokalnega prebivalstva in reševalnih enot. V nadaljevanju razvoja dogodkov na prizadetem območju lahko člani skupin UNDAC nudijo podporo in svetovanje nacionalnim organom pri izvajanju reševalnih dejavnosti po nesreči. Skupine UNDAC so namenjene tudi začetnemu usklajevanju mednarodne pomoči. Člani skupin UNDAC so največkrat odgovorni za ustanavljanje sprejemnih centrov za mednarodne reševalne enote in za ustanavljanje centrov za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče (On Site Operations Coordination Centre – OSOCC).

Od julija 1993, ko je bil sistem UNDAC ustanovljen, do konca leta 2006 je bilo izvedenih 152 misij, od tega 10 v letu 2006. Posamezna misija šteje različno število

članov, od 2 do 11. Največkrat misijo skupin UNDAC vodijo delavci OCHA.

Center za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče (On Site Operations Coordination Centre – OSOCC)

je v naprej določen koncept pisarne za usklajevanje in izmenjavo informacij reševalnih enot iz tujine, ki so na zaprosilo prizadete države prispele na prizadeto področje. Zamisel za OSOCC je najprej razvila skupina INSARAG za učinkovitejšo odpravljanje posledic potresov. OSOCC lahko opišemo tudi kot okvir, sestavo in postopke centra za usklajevanje mednarodne reševalne pomoči na kraju nesreče. Namen centra je zagotavljati usklajeno mednarodno pomoč lokalnim organom, ki na prizadetem območju izvajajo reševalno dejavnost.

Predvideno je, da naj bi OSOCC usklajeval dejavnost mednarodnih reševalnih dejavnosti vse dotle, dokler je pomoč potrebna in dokler tuje reševalne enote ne zapustijo območja in je dejavnost zaključena ali predana kakšni mednarodni agenciji, ki skrbi za dolgotrajnejše odpravljanje posledic nesreče ali prenovo.

Glavne naloge OSOCC so:

- zagotoviti sistem za usklajevanje in vodenje mednarodnih reševalnih dejavnosti na kraju nesreče, za pomoč pristojnim lokalnim organom (LEMA),
- zagotoviti okvir in postopke za sodelovanje in usklajevanje med mednarodnimi reševalnimi in humanitarnimi akterji na kraju nesreče,
- zagotavljati povezavo med mednarodnimi reševalnimi in humanitarnimi akterji in pristojnimi organi za ukrepanje ob nesrečah v prizadeti državi.

OSOCC zajema tri oblike delovanja centra, ki jih mednarodni strokovnjaki ustanovijo na prizadetem območju in delujejo v tesnem stiku z nacionalnimi in lokalnimi oblastmi na prizadetem območju:

- sprejemni centri R/DC (Reception/Departure Centre) na vstopnih točkah z namenom (popisa) registracije mednarodnih reševalcev in seznanjanje z informacijami o stanju na območju nesreče;
- center OSOCC je organiziran v bližini nacionalne ali lokalne oblasti za usklajevanje reševalnih dejavnosti z namenom usklajevati mednarodne reševalne enote za doseg želenih ciljev;
- izpostave centra oz. Sub-OSOCC na področjih, kjer je zaradi oddaljenosti oteženo usklajevanje neposredno iz centra OSOCC.

Vse centre najpogosteje organizirajo in popolnijo člani skupin UNDAC, naloge pa opravlja tudi osebje iz prizadete države in člani tujih reševalnih enot. V skladu s smernicami INSARAG je določeno, da v primeru da katera tuja enota prva prispe na območje nesreče, le-ta organizira sprejemni center, center OSOCC in OSOCC podcentre do prihoda članov OZN ali drugih mednarodnih organizacij.

Naloge članov centra OSOCC so vnaprej predvidene in zajemajo vodstvo, operativno dejavnost, logistiko, varnost,

komunikacije, odnose z javnostjo, povezavo z nacionalnimi in lokalnimi oblastmi, informacijsko upravljanje in administracijo. Povezavo med centrom OSOCC in reševalno enoto zagotavlja častnik za zvezo.

Virtual OSOCC je internetni portal na <http://ocha.unog.ch/VirtualOSOCC>. Portal je v času odpravljanja posledic naravne ali druge nesreče namenjen izmenjavi informacij med reševalnimi enotami, mednarodnimi organizacijami, prizadeto državo in drugimi državami. V času ko ni reševalnih dejavnosti je portal namenjen izmenjavi informacij o vajah, seminarjih in drugih ukrepih povečevanja pripravljenosti reševalnih dejavnosti v tujini. Dostop do portala zahteva geslo in je omejen na strokovno javnost.

ReliefWeb je spletna stran (www.reliefweb.int), ki ponuja dodatne informacije (dokumenti, zbirke, zemljevidi) glede nudenja reševalne in humanitarne pomoči. ReliefWeb, ki ga upravlja UN OCHA, je bil prvič predstavljen v letu 1996.

Poleg opisa nekaterih orodij OZN za usklajevanje mednarodne pomoči moramo definirati še dva temeljna pojma, ki se stalno pojavljata na področju mednarodne reševalne pomoči. Ta dva termina sta USAR in LEMA.

USAR (Urban Search and Rescue – iskanje in reševanje v urbanih okoljih) enote bi lahko opisali kot tehnično reševalne enote z možnostjo iskanja in nujne medicinske pomoči. Te enote izvajajo iskanje in reševanje ponesrečencev iz porušenih stavb in vsebujejo zmogljivosti za iskanje oz. lociranje ponesrečencev (tehnično z avdio/video pripomočki in z uporabo reševalnih psov), reševanje ponesrečencev (omogočanje dostopa do ponesrečenca in izvlečenje) ter nujno medicinsko pomoč ponesrečencem.

LEMA (Local Emergency Management Authority) je skupno ime za najvišji in najodgovornejši organ v prizadeti državi za celotno vodenje in usklajevanje intervencije ob nesreči. LEMA se lahko nanaša na nacionalno, regionalno ali lokalno oblast, odvisno od angažiranosti posamezne ravni ob nesreči.

Smernice in metodologija INSARAG

INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group – Mednarodna svetovalna skupina za iskanje in reševanje) je eno najpomembnejših in najbolj prepoznanih orodij, ki jih je mednarodna skupnost pod okriljem OZN razvila za povečevanje učinkovitosti mednarodne reševalne pomoči v državi, ki jo je prizadela večja naravna ali druga nesreča in je zaprosila za mednarodno pomoč. INSARAG je bil prvotno ustanovljen kot mreža strokovnjakov oz. združenje s področja vodenja in izvajanja reševanja in pomoči v tujini v primeru potresa.

Združenje, ki se širi in dopolnjuje, je bilo ustanovljeno v letu 1991 z namenom, da se poveča učinkovitost mednarodne reševalne pomoči drugi državi.

Bolj kot organiziranost povezave in njen razvoj sta pomembna predvsem namen in rezultat tega združenja. Glavna cilja združenja INSARAG sta povezovanje strokovnjakov s področja reševalnih dejavnosti ter priprava in nadgradnja smernic in metodologije INSARAG (Guidelines and Methodology). Namen smernic so priporočila za organiziranje, opremljanje, usposabljanje in delovanje enot USAR pri reševanju zasutih ob potresu. Smernice se lahko smiselno uporabljajo tudi za druge vrste enot za pomoč drugim državam (prečiščevanje in zagotavljanje vode, zagotavljanje nastanitve ogroženim prebivalcem ipd.).

Dodatni pomen delovanju združenju in smernicam INSARAG daje resolucija Generalne skupščine OZN 57/150 z dne 16. decembra 2002. Resolucija z naslovom »Krepitev učinkovitosti in usklajenosti pomoči USAR« spoznava smernice INSARAG kot učinkovito in prilagodljivo orodje za načrtovanje ukrepanja in za izvajanje dejavnosti po nesreči. Resolucija predlaga potresno ogroženim državam, da v svoje državne načrte vključijo metodologijo INSARAG.

Organiziranost združenja INSARAG

INSARAG vodi komisija (Steering Committee), ki jo sestavljajo predsedujoči in sekretariat, predsedujoči regionalnim skupinam, predstavnik Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC) ter predstavniki drugih delovnih skupin. Predsedujoči INSARAG je trenutno Toni Frisch, vodja švicarske enote za humanitarno pomoč. Sekretariat deluje v Službi za podporo ukrepanju – OCHA FCSS v Ženevi. Naloge sekretariata so organizacija sestankov, delavnic in drugih dogodkov INSARAG. Dodatne naloge so še vodenje in vzdrževanje spletne strani Virtual OSOCC in izvedba projektov na podlagi odločitve mreže strokovnjakov INSARAG.

Smernice in metodologija INSARAG

Smernice INSARAG predstavljajo poenotena stališča glede učinkovitega organiziranja, usposabljanja, opremljanja in delovanja enot za iskanje in reševanje v tujini. Smernice, ki se stalno dopolnjujejo, so sprejete tudi v drugih pomembnejših organizacijah za usklajevanje mednarodne reševalne pomoči (EU, NATO, IFRC). Zadnja različica smernic je bila izdana julija 2006.

Namen smernic je, da se različnim akterjem v reševalnih dejavnostih zagotovi enoten način priprav in delovanja. Akterji, vključeni v reševalne dejavnosti, so:

- (1) država, ki jo je prizadela večja nesreča,
- (2) enote iz tujine, ki prizadeti državi nudijo pomoč,
- (3) država, ki prizadeti državi nudi pomoč enot, in

- (4) mehanizem OZN in drugih, ki usklajujejo mednarodno reševanje na terenu.

Smernice INSARAG vsebujejo splošna navodila o dejavnosti v ključnih akterjev v različnih fazah. Te faze izvajanja mednarodnih reševalnih misij so:

- (1) priprava na delovanje,
- (2) aktiviranje,
- (3) operativno izvajanje nalog,
- (4) zaključek izvajanja operativnih nalog,
- (5) dejavnosti po izvedeni reševalni misiji.

Omenjene faze so v smernicah INSARAG dodatno razčlenjene in opisane za mehanizem OZN, za mednarodne enote USAR, za prizadeto državo in za državo, ki nudi pomoč.

Priporočila za organiziranost enot USAR

Smernice priporočajo organiziranost, opremljenost in usposobljenost enot USAR. Cilj teh priporočil je večja preglednost in učinkovitost mednarodnih reševalnih enot, ki ob večji nesreči na poziv prizadete države prispejo na območje nesreče. Z razvojem smernic INSARAG so avtorji določili glavne in obvezne dele USAR enote. Te so:

1. poveljstvo (management), ki zajema vodenje enote, varnost in varovanje (safety&security), načrtovanje, koordinacijo in odnose z javnostjo,
2. logistika,
3. iskanje (s psi in avdio/video pripomočki),
4. reševanje,
5. medicinska pomoč.

Kvalifikacija enot INSARAG obravnava tri vrste reševalnih enot glede na organiziranost in opremljenost enot USAR. Te vrste so t. i. lahke, srednje in težke enote USAR.

- (1) Lahke (light) enote USAR so zmožne izvajati samo površinska iskanja in reševanja. Smernice ne priporočajo pošiljanje lahkih enot USAR v tujino.
- (2) Srednje (medium) enote USAR so sposobne izvajati tehnično iskanje in reševanje iz porušenih zgradb. Te enote naj bi bile zmožne rezanja železobetona z debelino 15 cm. Svojo dejavnost v tujini naj bi zagotovili v 32. urah po nesreči.
- (3) Težke (heavy) enote USAR so zmožne najtežjih del pri reševanju iz porušenih stavb, vključno s premikanjem in z rezanjem 25 centimetrskih železobetonskih delov stavb. Enote naj bi bile v skladu s priporočili zmožne opravljati dejavnost na prizadetem področju v 48. urah po nesreči oz. po aktiviranju.

Priporočena sestava enot USAR

Enote USAR morajo biti sestavljene iz zgoraj naštetih posameznih delov enot. Smernice predpisujejo minimalne kadrovske zahteve za enoto USAR.

Del	Naloge	Osebe	Število
Vodstvo	Poveljstvo	Vodja enote, namestnik	2
	Zveze/usklajevanje	Član za zvezo, namestnik	2
	Načrtovanje/spremljanje	Gradbeni inženir	1
	Mediji/poročanje		
	Ocenjevanje/analize		
	Varnost/varovanje		
Iskanje	Tehnično iskanje	Strokovnjaki za tehnično iskanje	2
	Iskanje s psi	Vodniki psov	4
	HAZMAT – ukrepanje v nesrečah z nevarnimi snovmi		
Reševanja	Prebijanje in podiranje gradbenih materialov	Vodje reševalnih ekip	4
	Rezanje	Tehnični reševalci	24
	Dvigovanje in premikanje		
	Postavljanje podpornikov		
	Vrvna tehnika		
Zdravstvo	Zdravstvena oskrba članov enote in psov	Zdravnik	1
	Oskrba žrtev	Bolničarji, medicinski tehniki	2
Logistika	Nastanitvena baza	Vodja logistične ekipe	1
	Oskrba z vodo	Strokovnjak HAZMAT	1
	Oskrba s hrano	Logistik za vodo in živila	1
	Zagotavljanje prevoza	Upravitelja baze	2
	Zagotavljanje goriva	Strokovnjak za transport	1
	Komunikacije		
	HAZMAT		
Skupaj			48

Preglednica 1. Priporočilo kadrovske zasedbe težke enote USAR (vir: Smernice in metodologija INSARAG, julij 2006)

Table 1. Recommended personnel for heavy USAR units (source: INSARAG Guidelines and Methodology, July 2006)

Vsi člani enote USAR morajo imeti opravljene še naslednje programe usposabljanj: tečaj prve pomoči, osnove komunikacij, osnovni tečaj poznavanja smernic INSARAG, poznavanje angleške terminologije o reševanju, tečaj o varnosti in varovanju, tehnike in taktike reševanja in tečaj o etičnem ravnanju reševalnih enot.

Dejavnost enot USAR v tujini

Priprava enote USAR za izvedbo reševalne misije v tujini

Priprava je proces, v katerem se enota organizira, usposobi in pripravi vse potrebno za izvedbo reševalne misije doma in v tujini. Priprava je nenehen proces, ki se stalno obnavlja na podlagi novih izkušenj in rešitev za izvedbo reševalnih misij.

Priprava enote za reševanje v tujini mora zajemati: izbiro članov enote, nakup in vzdrževanje reševalne opreme, usposabljanje enote za reševalne dejavnosti doma in v tujini, pripravo postopkov za hitro aktiviranje enote, pripravo varnostnih ukrepov in drugih dejavnosti za hitro interveniranje (potni listi, popis razpoložljive opreme, predpakiranje opreme, rezervacija denarja, potrebna cepljenja...), sposobnost uporabe različnih načinov komunikacij (internet, uporaba radijskih postaj, satelitskega telefona...) in pripravo potrebnih dokumentov za reševalne pse. V reševalni misiji

je treba organizirati tudi operativno moštvo, ki iz domovine vzdržuje redne stike z enoto na misiji.

Dejavnosti ob aktiviranju enote USAR

Ob aktiviranju nesreče je treba v kratkem času opraviti vrsto nalog. Pred odhodom je potrebno pridobiti ustrezno zaprosilo prizadete države in sklep pristojnega organa v matični državi za napotitev enote na reševalno dejavnost v tujino. V Sloveniji je ta organ Vlada RS, ki odloča o reševalni ali humanitarni pomoči drugim državam s sklepom na predlog poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije ali ministra, če gre za izvajanje mednarodnih obveznosti države. Druge pomembne naloge so še preverjanje dosegljivosti članov in sestavljanje članov enote, popis in priprava opreme, nakup dodatne opreme za doseg samozadostnosti enote na misiji, zagotovitev prevoza v državo in v prizadeti državi, sodelovanje z operativnimi centri (EU-MIC, NATO-EARDCC, VirtualOSOCC), zagotovitev denarnih sredstev in zavarovanj itd.

Dejavnosti enote USAR ob prihodu na območje nesreče

Enote USAR se po prihodu v prizadeto državo evidentirajo v sprejemnem centru R/DC. Predvideno je, da so sprejemni centri organizirani na vstopnih točkah v državo,

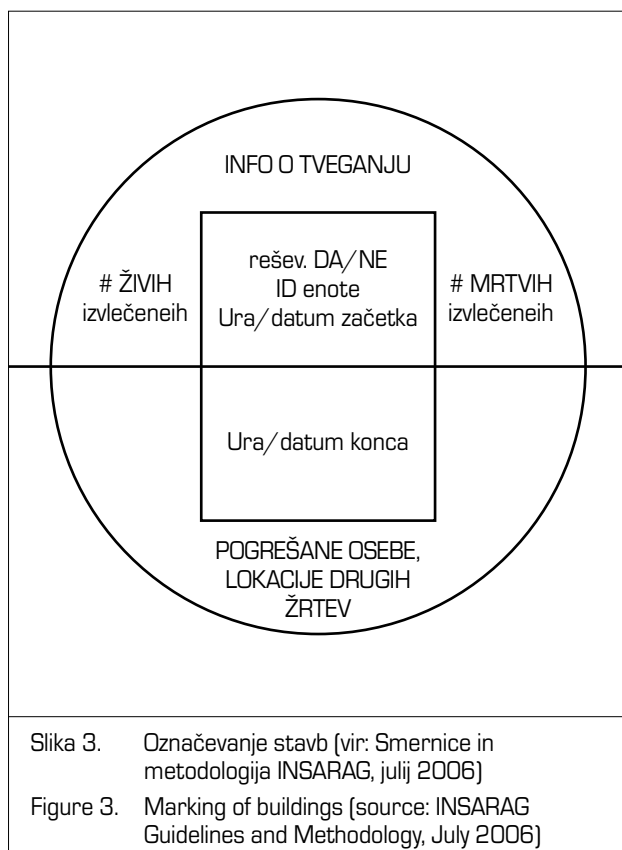
kot so letališča in mejni prehodi. Če enote USAR prispejo, še preden je organiziran sprejemni center ali OSOCC, morajo prve prispele ekipe vzpostaviti začasen R/DC in OSOCC, dokler nalog ne predajo ekipam UNDAC. Naloge sprejemnega centra so predvsem popis prihajajočih enot in podajanje prvih informacij o stanju na območju nesreče. Pomembni podatki o enotah so predvsem nacionalnost, velikost enote, vrsta enote, seznam članov, podatki o vodji enote, kontaktne telefonske številke, kontaktna številka operativne podpore v domovini, oprema enote, prevoz enote itd.

Ob prihodu na območje nesreče naj bi se vodja ekipe USAR udeležil informativnega sestanka v OSOCC centru ali v LEMI, če štab za usklajevanje nesreče še ni organiziran. Enota se ob prihodu na prizadeto območje nastani v bazi, ki je določena za nastanitev tujih enot. Vodja oz. častnik za zvezo se v OSOCC seznanji s stanjem na območju nesreče, z načinom komuniciranja z OSOCC, lokacijo operativne baze za nastanitev enote. Vodja enote se na prvem sestanku seznanji s področji delovanja enote in z zmogljivostmi drugih tujih reševalnih enot.

Delovanje enote USAR na prizadetem območju

1. Ocena delovišča

Smernice INSARAG natančneje določajo zaporedje dejavnosti enot USAR na območjih z večjim številom porušenih stavb. Ko ima enota določeno področje delovanja oz. delovišča, smernice določajo postopek ocenjevanja, oz. določevanja prednostnega vrstnega reda.

V fazi ocenjevanja se posamezna območja ali ruševine razvrstijo v kategorije na podlagi:

- podatkov o žrtvah,
- ocene dostopa do preživelih v ruševini,
- ocene stabilnosti stavb.

Smernice predvidevajo postopke pri izvedbi podpore nestabilnih stavb in dejavnost ob oceni skrajne nestabilnosti določene stavbe. Predvideni vrstni red operacij lahko vodstvo enote spremeni naknadno zaradi različnih razlogov, kot so: dostop, razpoložljiva oprema, varnostni in kulturni dejavniki, prenosne naloge, ki jih določi LEMA, itd.

2. Operativni načrt

Po uvodnem sestanku in dodelitvi okvirnih delovnih nalog v OSOCC mora enota pripraviti operativni načrt (Operational Plan of Action) za izvedbo svojih nalog. Načrt vsebuje načine delovanja enote, vodenje enote na delovišču, načrt izmenskega dela enote ipd.

Med opravljanjem reševalnih dejavnosti mora enota vseskozi spoštovati prednostne naloge, ki jih določi LEMA. Vodja enote mora lokalne potrebe, ki jih ne more zagotoviti, sporočiti OSOCC.

Med delovanjem enote mora vodja voditi podroben dnevnik dogodkov in dejavnosti v času misije. Za vsako delovišče mora izdelati posebno poročilo, ki mora vključevati: opis dejavnosti, skico delovišča, število posamičnih reševalnih dejavnosti, podatke o najdenih ponesrečencih, pomanjkanje opreme in materiala ipd.

3. Označevanje in signalizacija

Smernice predpisujejo sistem označevanja in signalizacije delovišča. Označevanje in signalizacija vključuje oznake ekipe, splošno označevanje območja, risanje zemljevida območja, označevanje lege stavb in označevanje notranjosti posameznih stavb. Smernice predpisujejo označevanje s trakovi operativnega območja ali nevarnega območja. Z oranžno barvo je treba označiti vse stavbe, ki jih je enota pregledala. V priporočen kvadrat se najprej vpišejo podatki o varnosti stavbe ter podatek o začetku in koncu dejavnosti. Podatke o številu pogrešanih oseb ter izvlečenih mrtvih in živih oseb je potrebno navesti ob kvadratu. Ko USAR ekipa dokončno zaključi delo v stavbi v okviru svojih zmogljivosti, se okrog oznake nariše krog. Ko pa je zgradba popolnoma obdelana in je potrjeno, da ni več žrtev, se čez celotno oznako nariše vodoravna črta.

Oznake enot (skupaj z uniformo) morajo jasno izražati identiteto enote (država in naziv enote). Predvidene so tudi različne barve za označevanje osebja v enoti (vodstvo – bela, zdravstveno osebje – rdeči križ, varnostno osebje – oranžna).

Smernice priporočajo uporabo signalizacij na delovišču. Predvidene so signalizacije za signal v sili, evakuaciji, prenehanje operacij in ponoven začetek operacij. Navedeni so tudi simboli za označevanje dejavnosti na karti.

Dejavnosti enote USAR ob odhodu

Tako kot ostale dejavnosti na prizadetem območju je tudi odhod ali demobilizacija enote s prizadetega področja potrebno uskladiti z OSOCC in s predstavniki LEMA. V tej fazi je treba upoštevati utrujenost članov ekipe, kar povečuje možnost nesreče pri delu in povzroča stres med člani enote. Demobilizacija se izvede, ko reševalne dejavnosti niso več potrebne in ni več možnosti, da bi v ruševinah še našli preživele.

O odhodu je potrebno uradno obvestiti organ LEMA in OSOCC. Enota mora uskladiti prevoz na letališče in letalsko povezavo z domovino. Če enota nima svojega prevoza na letališče, pa lahko zanj zaprosi OSOCC ali organ LEMA preko OSOCC. Enota mora pripraviti poročilo o celotni dejavnosti in ga predložiti centru OSOCC. Pred odhodom mora poročati o ugotovitvah glede stabilnosti stavb in pripraviti priporočila o rušenju posameznih stavb. Dodatna dela ob odhodu so še čiščenje in pakiranje opreme, demontaža nastanitvene baze itd.

Dejavnosti po prihodu v domovino

Po prihodu domov mora enota pripraviti opremo za nadaljnjo uporabo, popraviti mora poškodovano opremo in kupiti manjkajočo. Treba je pripraviti celovito analizo skupaj s finančnim poročilom o misiji. V roku 45 dni je treba sekretariatu INSARAG poslati poročilo o izvedeni misiji. V nadaljnje priprave enote je treba vključiti vse pozitivne in negativne izkušnje z misije. Po izvedbi misije se mora vodja ponovno sestati s člani enote, pozoren mora biti na morebitne psihične posledice pri posameznih članih enote.

Druga priporočila smernic INSARAG

Zdravstvena oskrba enote

Zdravstvena oskrba je obvezen sestavni del vsake enote USAR. Naloge zdravstvene oskrbe so predvsem zagotavljanje zdravstvenih in higienskih pogojev, spremljanje in nadzor prehrane in tekočin, spremljanje zdravstvenega stanja osebja in reševalnih psov, spremljanje znakov in simptomov, povezanih z motnjami zaradi stresa, pomoč pri poškodbah članov enote ali psov ter zdravstvena pomoč prizadetemu prebivalstvu.

Etično ravnanje in prilagajanje lokalni kulturi

Pri izvajanju pomoči prizadeti državi je treba posvečati pozornost tudi etičnemu ravnanju posameznikov v enoti. Etično ravnanje se nanaša na odnos med člani ekipe in lokalno skupnostjo prizadete države. Ekipe USAR si morajo nenehno prizadevati, da se pokažejo kot dobro organizirane in visoko usposobljene skupine

strokovnjakov. Vsi člani ekip so ambasadorji svoje ekipe in svoje države. Neprimerno vedenje posameznikov lahko diskreditira sicer dobro opravljeno delo enote in vrže senco na delovanje celotne ekipe in na matično državo.

Pri operativnem delovanju v tuji deželi je pomembno etično ravnanje enot, še zlasti je pomembno naslednje:

- ozaveščenost reševalcev glede rasnih vprašanj, veroizpovedi in narodnosti, političnega položaja,
- zavedanje o razlikah v vrednotah, prehranjevalnih navadah in načinu oblačenja,
- oskrba in ravnanje s pacienti in pokojniki,
- uporaba reševalnih psov,
- omejitve glede na spol,
- nagrajevanje in obdarovanje lokalnega prebivalstva, idr.

Pred odhodom na reševalno misijo je naloga vodstva enote, da so člani v enoti poučeni glede zgoraj omenjenih razlik. Predvsem je pomembno, da so člani enote predhodno usposobljeni in izkušeni s prilagajanjem na kulturne razlike.

Varnost in varovanje

Za varnost mednarodnih reševalnih enot je načeloma odgovorna država gostiteljica. Kljub temu pa lahko operacije potekajo tudi v okoljih, ki predstavljajo višjo stopnjo tveganja. Najvišjo stopnjo tveganja v reševalnih misijah največkrat predstavljajo nesreče pri delu. V skladu s tem je treba izvesti naloge, ki se pričnejo že v fazi priprave enote in se nadaljujejo skozi fazo operativnega delovanja, vse do vrnitve enote v matično državo.

Komunikacije

V času izvedbe reševalne misije morajo biti enote sposobne uporabljati različne komunikacije za izmenjavo informacij znotraj ekipe, z drugimi udeleženci na območju prizadete države, s centrom OSOCC in z matično državo. Komunikacija lahko poteka preko radijskih postaj, interneta, satelitskih telefonov ali drugače. Enota naj bi ob aktiviranju poslala svoje podatke na Virtual OSOCC. Po prihodu na prizadeto območje enota uporablja dodeljene frekvence, če so le-te zagotovljene. Uporaba drugih frekvenc ne sme motiti domačih uporabnikov.

Baza za nastanitev enote

Baza za nastanitev enote (Operational Base) predstavlja prostor, kjer je enota nastanjena, ima sedež, komunikacijsko središče, prostor za počitek (oz. šotorišče), jedilnico, skladišče za opremo, stranišča in umivalnico itd. Prostor predhodno določita OSOCC in LEMA. Enota

mora imeti zadostno opremo za postavitve in vzdrževanje baze za nastanitev. Enota je odgovorna za zagotovitev zadostne količine hrane, vode in druge opreme za najmanj 10 dni. Baza mora zagotavljati tudi ustrezne razmere za reševalne pse.

Dodatne zahteve za enote z reševalnimi psi

Smernice predpisujejo dodatna priporočila za enote USAR z reševalnimi psi. Člani teh enot morajo poleg osnovnih načel in postopkov reševalnih enot poznati še posebne zahteve, ki se nanašajo na reševalne pse (dokumenti za prehod meje, prevoz psov, cepljenja, veterinarski dokumenti, vgrajen mikročip, stalni nadzor psov itd). Smernice določajo, da je pogoj za sodelovanje reševalnih psov ustrezen nacionalni standard za reševalne pse.

Usposabljanja INSARAG

Smernice INSARAG opredeljujejo tudi dva programa usposabljanj za izboljševanje pripravljenosti enot USAR, za izboljševanje lokalnih zmogljivosti ter za doseganje učinkovitejšega in enotnega nudenja reševalne pomoči drugi državi, ki je po nesreči zaprosila za mednarodno pomoč.

Prvi program (INSARAG awareness training module) je namenjen širjenju znanj o smernicah in metodologiji INSARAG za predstavnike države, ki se pripravlja za sprejem pomoči iz tujine, in za države, organizacije in enote, ki nudijo reševalno pomoč. Standardizirani vzorec urnika tečaja v smernicah vsebuje dvodnevni program, ki ga izvajajo delavci v OCHA ali člani skupin UNDAC.

Drugi program usposabljanja je mednarodna vaja USAR (USAR Exercise). Cilj vaje je praktično spoznavanje postopkov in smernic delovanja enot USAR ter usklajevanja njihovega delovanja. Udeleženci vaje so prav tako kot na osnovnem tečaju predstavniki države gostiteljice, ki igrajo sprejem mednarodne pomoči, in predstavniki reševalnih enot, ki nudijo reševalno pomoč prizadeti državi. Na vaji sodelujejo tudi člani skupin UNDAC, ki vodijo vajo ali sodelujejo kot člani centra OSOCC. Pred vajo se izvede teoretični del z namenom seznaniti sodelujoče s smernicami INSARAG.

Novost na področju usposabljanja so t. i. certificiranja nacionalnih enot USAR. Cilj teh usposabljanj je zagotoviti minimalne pogoje za delovanje v mednarodnem okolju. Ocenjevalna ekipa (INSARAG External Classification team – IEC) oceni splošno zmogljivost vseh delov enote USAR. Pregled zmogljivosti in usklajenosti s smernicami se na podlagi izvedene simulacijske vaje, ki mora trajati najmanj 36 ur. Na vaji morajo enote prikazati možnost neprekinjenega delovanja na terenu. Po uspešno opravljenem pregledu, enota pridobi potrdilo o ustreznosti enote USAR.

Slovenske izkušnje pri izvajanju mednarodne reševalne dejavnosti

Slovenija ima razvit sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki predvideva tudi izvedbo reševalnih dejavnosti v tujini. Ta dejavnost je še podrobneje predpisana tudi v spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 28/06). Drugi dokumenti, ki opisujejo dejavnost so še Resolucija o strategiji nacionalne varnosti (2001), Doktrina zaščite, reševanja in pomoči (2002) idr.

Slovenija ima nekaj izkušenj z reševalnimi misijami v tujini. Za nudenje reševalne pomoči drugi državi je bila po letu 1998 organizirana Državna enota za hitre reševalne intervencije Civilne zaščite (EHI). Posamezni deli te enote so se v preteklosti že pokazali sposobne hitrega aktiviranja ob zaprosilu iz tujine. Tako sta bili izvedeni dve intervenciji enote z reševalnimi psi v Turčiji leta 1998 (takrat EHI še ni formalno obstajala, izkušnje pa so se uporabile pri organiziranju EHI) in dve intervenciji enote za tehnično potapljanje v Bosni in Hercegovini leta 2002 ter v Make-doniji leta 2005.

Novembra 2006 je bila v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje organizirana vaja INSARAG (USAR exercise), ki je udeležence prepričala o smiselnosti upoštevanja priporočil INSARAG. Vajo je organizirala Uprava RS za zaščito in reševanje in v njej je sodelovalo 60 udeležencev iz 14 držav. Teoretični del je zajemal seznanitev s smernicami in metodologijo INSARAG ter seznanitev z drugimi orodji OZN. V drugem delu je potekala štabna vaja s predpostavko, da se je v Ljubljani zgodil rušilni potres, katerega posledice so bile tako obsežne, da jih v okviru lokalnih in državnih zmogljivosti ni bilo mogoče odpraviti. Slovenija je zato zaprosila mednarodno skupnost za pomoč. V vaji je Slovenija lahko odigrala svoj predpisani postopek delovanja v skladu z državnim načrtom zaščite in reševanja ob potresu. V vaji so iz Slovenije sodelovali predstavniki državnega štaba Civilne zaščite, predstavniki štaba Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana in predstavniki različnih reševalnih služb, ki bi na terenu sodelovali s tujimi enotami USAR.

Naslednji korak k povečevanju pripravljenosti državnih enot za tehnično reševanje bi morale biti nadaljnje vaje s ciljem pridobitve certifikata o ustreznosti enote USAR.

Sklepne misli

V članku je predstavljena dejavnost OZN za zagotavljanje učinkovitejše mednarodne reševalne pomoči državi, ki jo je prizadela večja naravna ali druga nesreča in je za pomoč zaprosila mednarodno skupnost. Mehanizem OZN za pomoč ob nesrečah predstavlja celovit sistem za podporo in izvedbo usklajevanja oz. koordiniranja medna-

rodne reševalne pomoči in pomoči, ki jo druge države nudijo prizadeti državi. Cilj mehanizma je učinkovitejša mednarodna pomoč tistim prizadetim, ki pomoč najbolj potrebujejo. Mehanizem OZN sestavljajo službe in organi, ki jih usklajuje podsekretar za humanitarne zadeve. Mehanizem svoje poslanstvo izvaja preko različnih orodij, kot imenujemo različne organizirane službe, postopke in dejavnosti za učinkovitejšo pomoč. Ta orodja so smernice INSARAG, skupine UNDAC, OSOCC, VirtualOSOCC, ReliefWeb idr.

INSARAG se je razvil kot mednarodna mreža strokovnjakov s ciljem, da po izkušnjah iz potresa v Armeniji izboljšajo učinkovitost mednarodne pomoči prizadeti državi. Rezultat dejavnosti skupine INSARAG so smernice in metodologija, ki zajemajo priporočila za celovito dejavnost priprav in izvajanja mednarodne pomoči. Z razvojem so smernice postale svetovno priznana priporočila za pripravo in delovanje enot za iskanje in reševanje v urbanih okoljih (USAR) ter za usklajevanje teh enot. Hkrati s tem so te smernice namenjene tudi izboljševanju pripravljenosti v potresno ogroženih državah. Smernice priporočajo minimalne standarde za organiziranje, opremljanje, usposabljanje in delovanje enot za iskanje in reševanje po potresu. Lahko pa se smiselno uporabljajo tudi pri zagotavljanju druge pomoči, kot je oskrba z vodo, nastanitev za prizadete prebivalce, zdravstvena oskrba na kraju nesreče itd.

Slovenija mora v prihodnje v organizacijo, opremljanje in usposabljanje enot še dejavneje vključiti tudi smernice INSARAG. Nadaljnje priprave Državne enote CZ za hitre reševalne intervencije, posebej dela za tehnično reševanje in iskanje s psi, morajo temeljiti na smernicah in meto-

dologiji INSARAG, ki so najširše sprejeti in najsplošnejša priporočila mednarodne skupnosti za povečevanje učinkovitosti in usklajenosti mednarodne pomoči.

Viri in literatura

1. Comerford, S. in Jeliaskova, I., 2005. What is the future of international crisis response. V: CRJ vol 2/2, 46–48.
2. Holland, J., 2004. International rescue team. V: Crisis Response Journal, Selection and training, CRJ vol 1/1, 51–54, Response requirements, CRJ vol 1/2, 50–53, Operations and co-ordinations, CRJ vol 1/3, 46–49 in Case study, CRJ vol 1/4, 54–57.
3. Jeraj, J., 1998. Sistem Organizacije združenih narodov za pomoč ob nesrečah. Ujma, 1998, 230–232.
4. Katoch, A., 2006. Setting standards. V: Crisis Response Journal, vol. 3/1, 38–40.
5. Rana, R., 2005. Multiagency and multinational crisis response. V: CRJ vol 2/3, 46–49.
6. Rudel, M., 2006. Mednarodna vaja INSARAG. V: Požar, 4/2006, 51–54.
7. Smernice in metodologija INSARAG, dostopne na www.ocha.org in na www.sos112.si v slovenskem jeziku (prevod).
8. Sodržnik, J., 2004. Internacionalizacija dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči ob nesrečah in vloga Slovenije v tem procesu. FDV, magistrsko delo.
9. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št.: 51/06 – uradno prečiščeno besedilo).
10. www.ochaonline.un.org
11. www.reliefweb.int